

Mexicaans emancipatieproject in de problemen

Hulpactie door St. Ambrosius Berlicum

Een door vrouwen gedreven imkerij is geen alledaags verschijnsel, zeker niet als het gaat om vrouwen uit een Mexicaans boerendorp. De start van de imkeractiviteiten van deze vrouwen ligt acht jaar geleden. De aanleiding daartoe was een emancipatieproject van de Mexicaanse overheid. Voor plattelandsvrouwen was er toen subsidie te krijgen voor de start van een eigen bedrijfje. Zestien vrouwen deden aan het project mee. Na lang overleggen kozen ze voor het houden van bijen; dat leek hen eenvoudiger dan het fokken van varkens of kippen en beter combineerbaar met hun plichten als huisvrouw. Juist nu hun imkerij wat geld begint op te leveren, is de geafrikaniseerde bij binnengedrongen in Mexico. Vanwege de grotere steeklust van deze bijensoort is door de overheid bepaald, dat volken voortaan ver buiten bewoond gebied moeten staan. Voor de vrouwen is dat een groot probleem. Voortaan zullen ze niet meer 'te voet' (transport op het hoofd!) kunnen imkeren. Alleen als er een auto komt, kan de imkerij worden voortgezet. De vereniging St. Ambrosius-Berlicum probeert geld in te zamelen voor deze vrouwen. Op 3 september jl. werd daartoe in Berlicum een 'benefietlezing' georganiseerd. Eerst vertelde de Mexicaanse sociologe Magda Villareal over de achtergrond van de vrouwen-imkerij; daarna hield de Utrechtse bijenwetenschapper Jan van der Blom een lezing over de geafrikaniseerde bij. De opbrengst van de zeer boeiende avond gaat naar de Mexicaanse imkeressen.

Lezers die willen bijdragen kunnen hun gift storten op giro 63.18.284 van St. Ambrosius-Berlicum o.v.v. 'Mexico'. In april bezocht Margreet Hoitink het dorp Ayuquila, waar de imkerij is gevestigd. Hieronder haar verhaal.

door Margreet Hoitink

In Ayuquila zijn acht jaar geleden zestien vrouwen gestart met het telen van bijen. Op dit moment bestaat de groep uit twaalf vrouwen, vanwie er zes vanaf de oprichting meedoen. In het begin werden ze uitgelachen, als ze door het dorp liepen, met mannenhemden en broeken aan, op weg naar hun werk. Enkele vrouwen moesten zelfs ophouden, omdat ze bij nader inzien geen toestemming kregen van hun man. Maar nu staat bij sommigen het eten klaar 's avonds!

Wie geen land bezit mag lid worden

De regels van de groep zijn strak. Als de vrouwen zien dat de kasten voldoende honing bevatten, of als er anderszins werk aan de winkel is, wordt er een werkdatum vastgesteld. Alle vrouwen zijn dan verplicht te komen. Als iemand wegblijft moet zij boete betalen, behalve als ze niet komt wegens ziekte in de familie. Maandelijks zijn er 'verplichte' vergaderingen. Alleen mensen die geen land bezitten mogen lid worden. Immers, wie land heeft is verzekerd van inkomen. Omdat er regelmatig leningen gesloten moeten worden voor de bouw van een schuur of electriciteit ed. moet vaak worden besloten de opbrengst van het voorbije halfjaar niet te verdelen, maar te reserveren. Hoewel niet altijd even goed voor de motivatie, is het

noodzakelijk voor het voortbestaan van het project. Tot een jaar geleden stonden de bijenkasten op de riviervlakte en in de heuvels vlakbij het dorp. Maar sinds de geafrikaniseerde bij zijn intrede heeft gedaan zijn de volken uit het woongebied weggehaald. Ze staan nu op vijf verschillende standplaatsen, op een afstand van 4 tot 9 km van het dorp. Ook de vrouwen zelf zijn in vijf groepen ingedeeld. Elke groep is verantwoordelijk voor de bijen van een bepaalde standplaats. Slechts enkelen hebben een fiets!

Via het Ministerie van Landbouw, verantwoordelijk voor de bestrijding van de geafrikaniseerde bij, hebben de vrouwen goedkoop overalls, handschoenen en hoeden kunnen kopen, zodat bijna iedereen nu, op de lbote voeten na, goed beschermd is. Om de geafrikaniseerde bij onder controle te houden merken de vrouwen hun koninginnen (ze doen aan koningin-neteelt!). Als ze een ongemerkte moeder tegenkomen wordt die meteen gedood; het zou immers een geafrikaniseerde bij kunnen zijn. Door deze strenge controle hebben de vrouwen tot nu toe problemen met de geafrikaniseerde bij kunnen voorkomen.

Suiker om bij te voeren duur

Op dit moment heeft de groep een minder goed seizoen achter de rug. Het is afgelopen jaar laat gaan

regenen, waardoor het bloeiseizoen erg kort was. De bijen moesten daardoor worden bijgevoerd. Suiker is echter duur en omdat op de velden zelf geen water aanwezig is, moest het suikerwater naar de kasten worden getransporteerd. Daardoor kregen niet alle volken genoeg voer, en is het aantal flink afgenomen. Sinds twee jaar heeft de groep een grote schuur (10 x 20 meter) als werkruimte; er is daar echter nog geen elektriciteit. Verleden jaar dienden ze een verzoek in tot het krijgen van elektriciteit. Helaas kregen ze daarbij te maken met een corrupte ambtenaar. Na betaling van f 6.000,- zou de aanleg in twee weken voor elkaar zijn; daarna zouden ze de rest van hun schuld in termijnen mogen afbetalen. Een jaar later -de verantwoordelijke man was toen niet meer in functie- was er nog geen meter kabel aangelegd. Tegen een nieuwe betaling van f 4.000,- heeft daarna zijn opvolger een elektriciteitspaal, een lijn en een meterkast aangelegd. Dat geld moesten ze lenen tegen een woekerrente van 10% per maand. De afbetaling daarvan slokte al hun reserves op, zodat er geen geld over was om die elektriciteit ook daadwerkelijk te laten aansluiten. (Inmiddels is dat gelukkig voor elkaar; MH).

Honing in schoongemaakte melkflessen
Met elektriciteit wordt het werk natuurlijk een stuk

gemakkelijker. Er is al een elektrisch ontzegelmes gekocht en een elektrisch aangedreven slinger. De geslingerde honing wordt in schoongemaakte plastic melkflessen gedaan en voor ca. f 5,- per liter verkocht in het dorp zelf, in een naburig stadje en in de grote stad Guadalajara. De honing smaakt heerlijk! De was wordt tot blokken verwerkt en ingeruild voor kunststraat. Twee kilogram was kan worden ingeruild tegen één kilo kunststraat. Studenten landbouwtechniek in Guadalajara werken aan een ratenpers, zodat ze de kunststraat in het vervolg zelf kunnen maken. De vrouwen tonen een enorme inzet. Ze werken nu ook op zondag, zodat ze hun schulden zo snel mogelijk kunnen afbetalen.

Maar het probleem van het vervoer blijft bestaan. Er moeten regelmatig bakken in het veld worden bijgezet en andere naar beneden gehaald om te slingeren. Ook de honing moet naar de verkoopplaatsen vervoerd worden. En nu de kasten zover weg staan, kost ook het controleren van de moeren veel meer tijd. In het dorp zijn weinig vrachtwagentjes aanwezig en de huur ervan varieert per afstand tussen f 10,- en f 50,- (ter vergelijking: het minimumloon is ca. f 7,- per dag!). Door al deze extra kosten kunnen de vrouwen zich op dit moment net draaiende houden; ze verdienen niets of nauwelijks met hun harde werk. Hun grootste behoefte is dan ook een vrachtwagentje (pick up truck) met vierwielaandrijving, die 3 ton vracht kan vervoeren. Eén van de leden heeft al een rijbewijs. Een tweedehands vrachtwagentje kost in Mexico ca. f 9.000,-/12.000,-. De vrouwen zullen elke bijdrage uit Nederland zeer waarderen!

Waar de vrouwen mee bezig zijn is vrij uniek op het Mexicaanse platteland, waar de meeste vrouwen nauwelijks hun huis uitkomen. De vrouwen van de imkergroep hebben een bepaalde vrijheid bereikt voor hun eigen activiteiten. Hierdoor zijn in sommige gezinnen de verhoudingen al zo veranderd, dat er mannen zijn die het eten klaarmaken als de vrouw niet op tijd thuis is van haar werk. De vrouwen vinden in vele opzichten steun bij elkaar en met hun initiatief tonen zij de Mexicaanse 'macho'-cultuur aan, dat vrouwen net zo goed (of zelfs beter?) tot een goed georganiseerde onderneming in staat zijn als mannen. De belangrijkste hoop voor deze landloze bijenhoudsters en hun gezinnen blijft echter, dat hun activiteiten zullen leiden tot een vaste verhoging van de inkomsten.

